

2019-10-30

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor /Ds 2019:14)

SVF har inbjudits att inkomma med synpunkter på rubricerade promemoria vilket vi mycket uppskattar.

Vi finner det dock anmärkningsvärt att inte ens alla auktoriserade skytteförbund återfinnes bland remissinstanserna. Inte heller den övergripande intresseorganisationen Svenskt Forum för Jakt-, Skytte- och Vapenfrågor, som uttryckligen har begärt att få bli inkluderad i alla remissomgångar som berör vapenlagstiftning, återfinnes i förteckningen över remissinstanser.

Vi kan endast tolka detta som att man egentligen inte är intresserad av att få den utsända departementspromemorian allsidigt belyst.

Summering

SVF avstyrker de föreslagna ändringarna i Vapenlagen i 9 kap 1a § andra stycket.

SVF motsätter sig att så gott som alla skjutvapen ska anses vara av "särskilt farlig beskaffenhet".

SVF förordar i stället en höjning av straffskalorna för vapenbrott som är relaterade till insmugglade illegala vapen eller vapen i kriminell miljö (begreppet "kriminell miljö" måste definieras)..

Renodling av vapenlagstiftningen

Vi skulle vilja se en renodling av vapenlagstiftningen till en ren tillståndslagstiftning och att brott mot vapenlagstiftningen hänföres till brottsbalken.

Genom att renodla vapenlagstiftningen som en tillståndslagstiftning får man till följd att den som inte följer vapenlagstiftningen inte straffas för vapenbrott utan det tillämpas endast ett vitesförfarande, på samma sätt som om man bryter emot annan tillståndslagstiftning, t.ex. bygglov. *Att nyttja möjligheten till ekonomiska sanktioner*

kan få betydligt större effekt på sikt än enskilda domar mot vapenägare för brott mot vapenlagen.

En översyn bör då lämpligen även göra skillnad mellan å ena sidan vapenägare med sunt legalt innehav och vapenägare med kriminellt uppsåt. Tyvärr kan vår tillståndsgivande myndighet inte se skillnad på dessa båda grupper av vapenägare utan de buntas samman i en klump.

Många onödiga domstolprocesser har drivits av myndigheten in absurdum. Detta har lett till att en vapensamlare som finner ett oregistrerat vapen som är värt att bevara för eftervärlden inte med säkerhet kan veta om det är möjligt att få tillstånd på vapnet. I många fall leder en ansökan om tillstånd för dessa oregistrerade vapen till att vapnet omhändertas av myndigheten och skrotas och stora värden går förlorade för våra kommande generationer. Inte sällan är dessa oregistrerade vapen en produkt av myndighetens brister i vapenregistret. Tillstånd för innehav har en gång i tiden getts för vapnet men av olika anledningar finns inte uppgiften kvar, ibland på grund av en överföringsmiss i samband med byte av datasystem.

I grunden måste vi skilja på i vilket syfte ett vapen innehas, legitimt eller kriminellt. Tyvärr påverkar alla skärpningar och försök att stävja det kriminella bruket av vapen även de som har ett legitimt innehav. Därför bör vapenlagstiftningen omarbetas till en ren tillståndslagstiftning. Brott mot nuvarande vapenlagstiftning blir då mera en fråga om bristande kunskap om regler, som t.ex. att en änka inte förstått att vapnen ska överlåtas inom en viss tid, eller ett missförstånd huruvida en dom vunnit laga kraft. Sådana fall ska inte leda till brottmål. Eller då av rent praktiska skäl ett vapen förvaras i annan persons vapenskåp under en vecka istället för att transportera det långa sträckor (idag är det mer eller mindre omöjligt att få ett förvaringstillstånd i sådana fall). Eller då ett vapen har sålts men säljaren har kvar viss ammunition till vapnet eftersom denna kan förbrukas i framtiden med ett nytt vapen (att få ammunitionstillstånd är en omöjlighet i dessa fall, även om den sökande har rätt att inneha kraftfullare ammunition).

I många fall som SVF varit inblandad i hade lite sunt förnuft från myndigheten sida (kommunikation med personen i fråga) varit tillräcklig. Idag beslutas om husrannsakan och insatsstyrkan verkställer.

Dagens straffsatser i vapenlagstiftningen är avsedda för det kriminella klienteletts hantering av illegala vapen men tillämpas även på fall där legala och i övrigt laglydiga vapenägare råkat missa en administrativ regel. Eftersom det inte finns något krav på Polismyndigheten att avisera när en licens inom kort har en utgången giltighet är det lätt hänt att man missar utgångsdatum. Men man är inte kriminell för den sakens skull. Dock behandlas man av Polismyndigheten som en kriminell och man riskerar att få samtliga sina licenser återkallade.

Brott där verkligt illegala vapen (eller andra artiklar som i civilsamhället kräver tillstånd för innehav) är inblandade kan då lagföras under Brottsbalken.

I viss mån har förslaget tagit hänsyn till detta då man talar om "en kriminell miljö". Det är ju inte fallet för legala vapenägare.

Att se spöken på ljusan dag ...

Det krävs betydligt mer kunskap av post- och tullpersonal och annan personal i transportkedjan. Vi har varit med om att fullständigt licensfria föremål (attrapper, tomma patronhylsor etc) stoppats och klassats som vapendelar. Det har inte hjälpt att förklara verkligheten för dessa instanser, det beslut man tagit ruckar man inte på.

Att få fullständigt ofarliga försändelser klassade som smuglingsförsök belastar resurser i onödan.

Sid 53. andra stycket 4:e raden har ett betydelsefullt tillägg "... som han eller hon inte har rätt att inneha ...". Erfarenheten har visat att även legalt innehavda vapen som av någon anledning har medförts på allmän plats löper risk att behandlas som illegala vapen och beslagtogs och rentav förverkas. Detta beror på att reglerna för när en legal vapenägare kan medföra ett vapen på allmän plats är otydligt utformade idag.

Användande av tvångsmedel

Vi kan inte frigöra oss från intrycket att det övergripande skälet för höjning av alla straffsatsen egentligen är att det i fler fall än nu ska kunna gå att utnyttja hemliga tvångsmedel, t.ex. avlyssning av teletrafik och annan övervakning. Detta medges också på sid 98-99

Redan idag söker både Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten töja på reglerna för att få beviljat tillstånd till hemliga tvångsmedel. Bland annat tillämpar man tekniken om "sammanlagd straffpåföljd" utan att ta i beaktande att domstolarna vid straffbestämmandet låter brott med högre straff konsumera de som har lägre straff.

Terminologi

Det har genom åren varit en utbredd vana att beteckna vissa vapen som "farliga" eller "särskilt farliga". Ett vapen är inte farligt i sig självt. Ett laddat skjutvapen kan ligga på ett bord, det är helt ofarligt till dess att "fel" hand tar i det.

ALLA vapen är farliga om de används på ett farligt sätt. Vapen som hanteras på ett ansvarsfullt sätt av utbildade jägare och målskyttar är inte farliga.

Den rätta terminologin är "eldkraftigt" eller "särskilt eldkraftigt" vapen. I någon mån har utredningen tagit fasta på detta men ordet "farlig" förekommer fortfarande i alltför stor utsträckning vilket får texten att brista i saklighet.

Tyvärr har antalet "särskilt farliga människor" ökat på ett markant sätt de senaste årtiondena. Mot detta hjälper tyvärr inga lagstiftningsåtgärder, det behövs helt andra insatser.

Ammunition

Hela denna del av utredningen är överflödigt. Det räcker att se på EU:s definition av "förbjuden ammunition".

Det resonemang som redovisas angående olika typer av ammunition är grovt felaktigt och har inte stöd hos någon som kan anses ha grundläggande kunskaper om ammunition. Utredaren anser att vanlig jaktammunition är försvårande att inneha.

Vidare påstås att ammunition utvecklad för militärens ändamål ska anses ha särskilt dödande effekt. Detta är mer ett politiskt uttalande än sakligt. Den ammunition som utvecklats för militären är vid civilt användande godkänd för klass 3-djur, dvs djurarter som har en maximal levandevikt på 10-12 kg. För större djurarter anses denna typ av ammunition inte ha tillräckligt dödande effekt för civilt ändamål.

Det som utredaren bortser ifrån är att militären inte har som mål att döda sin fiende utan att försätta honom ur stridbart skick. Det räcker således att skada fienden utan att döda, till skillnad från den civila användningen i jakten där målet är att döda så effektivt som möjligt.

Att utredaren kommit till slutsatsen att militärt utvecklad kulammunition ska anses som särskilt farlig har sin hemvist i Polismyndighetens teologiska syn på privat vapenägande. Polismyndigheten har vid ett flertal tillfällen argumenterat i domstolsärenden att militära kalibrar inte ska anses vara lämpliga för civilt ägande och bruk. Polismyndigheten har tyvärr fått visst medhåll från förvaltningsdomstolarna som tyvärr inte är kända för att själva äga kunskap om vapen och inte heller att anlita oberoende expertis.

Det har historiskt funnits starka band mellan civilsamhället och militären i fråga om vapen och ammunition. Från den civila skytterörelsens start på 1860-talet fram till 1990-talet användes främst militär ammunition inom Frivilliga Försvarsrörelsen. Tävlings och träning skedde med militär ammunition tillhandahållen av militären. Det finns inget idag som pekar mot att detta förhållande kommer att återuppstå om riket har som ambition att störa totalförsvaret igen.

Med förslaget skulle det normala innehavet av ammunition för jakt och sportskytte kunna anses som grovt vapenbrott. Detta har inte stöd i folkviljan och kan inte anses som proportionellt.

Även tanken att vissa vapen ska anses vara farliga då de i det påträffade utförandet har lägre precision än vanliga vapen och att detta ska anses som försvårande förutsätter att vapen används på ett sätt som riskerar att tredje man skadas. I annat fall kan det knappast ses som försvårande att en kriminell väljer ett redskap som är undermåligt för det syfte som den kriminelle har (att döda).

9 mm Parabellum

Sid 56 innehåller ett helt felaktigt påstående. Som påpekats ovan har inte militären som sin primära uppgift att döda människor, bara inkapacitera dem.

Om sådana patroner är avsedda att döda människor är det anmärkningsvärt att just dessa används i polisens tjänstevapen. Polisens uppgift bör, i likhet med militärens, vara att inkapacitera människor, inte att döda dem. Fast de många skjutningarna med dödlig utgång som polisen har genomfört under den senaste tioårsperioden talar ett annat språk ...

Tjänstevapen utgör en särskild tävlingsgren inom det civila målskyttet. Om vapen av denna typ skulle kategoriseras som "särskilt farliga vapen" i förhållande till andra liknande tävlingsvapen skulle detta innebära helt onödiga svårigheter för en skyttegren som aldrig har varit behäftad med problem.

Det verkar som om utredaren vill låta gränsen för vad som ska betraktas som särskilt kraftfulla patroner styras av vad de kriminella använder ...?

Man får onekligen intrycket av att endast kantantända patroner i kaliber .22LR (5,6x15R) undgår att betecknas som "särskilt farliga". Rent historiskt kan noteras att de flesta människor som mördades av SS under Andra Världskriget likviderades med ett nackskott med en patron i kaliber .22. Likaså fungerar sådan patron alldeles utmärkt vid jakt, under förutsättning att avståndet är ringa och jägaren skicklig.

EU har klassificerat vissa vapen som "förbjudna" om man inte är samlare eller använder sådana vapen i sitt idrottsskytte. Vi uppfattar det som att utredaren, på Polismyndighetens inrådan, försöker få så gott som alla vapen klassade som förbjudna genom att anse att deras ammunition är av särskilt farlig beskaffenhet. Detta verkar som en smygande överimplementering av EU:s Vapendirektiv vilket motverkar harmoniseringen inom EU, utan att fördenskull ha någon som helst inverkan på det kriminella vapenvåldet.

Kultypers skadepotential

Vi vill särskilt peka på polisens användning av Gold Dot, en starkt expanderande kula som inte får användas i krig enligt Genève-konventionen (som Sverige har ratificerat) och som verkar som en expanderande jaktkula med avsikt att åstadkomma en stor sårkanal och en snabb genomblödning så att djuret avlivas på snabbaste sätt.

Denna kulas stora skadeverknings har också genom åren resulterat i ett antal döds-skjutningar. Men ingen polis har hittills klandrats för detta.

Helmantelkulor

Utredningen menar att helmantelkulor är en relevant normprojektil vid jämförelse av olika kultypers farlighet. Man refererar till rättsfallet RH 2013:70 där en viss typ av ammunition har lagts till grund för bedömningen "vapen av särskilt farlig beskaffenhet". I våra ögon var det dock mera graverande att vapnet medfördes i bil i laddat tillstånd, således aktionsberett.

Det är fortfarande av större betydelse om vapnet är ett illegalt vapen och om det påträffas i en kriminell miljö eller under omständigheter som tyder på möjlig kriminell användning av vapnet. Likaså om innehavaren varit påverkad av narkotika eller liknande.

Det finns även helmantlade kulor för jaktändamål och för målskjutning. Två fullt legala användningsområden. Även när det gäller kultyper är miljön där de påträffas av större intresse än kultypen som sådan.

Det är heller inte den kvantitativa förekomsten av vissa projektiler som avgör deras påstådda "farlighet" eller om de ska anses utgöra "en relevant normprojektil". Sådana formuleringar leder snarare läsaren till uppfattningen att den skrivande sökt använda så "vetenskapliga" uttryck som möjligt för att imponera.

Eldkraft

Utredningens text på sid 55 är ett påhittat försök att förvanska termen Eldkraft i politiskt syfte. Eldkraft är ett sätt att bestämma vapenslag förstörelsekraft i förhållande till varandra. För att kunna göra detta objektivt kan inte förhållande som beror på hantering, träning eller kunskap hos den som använder vapenslaget tas med. Eldkraft för handeldvapen kan endast mätas för helautomatiska vapen där magasinbyte (magasinsstorlek), pipbyten, träffsäkerhet etc måste bortses från. Om dessa faktorer ska beaktas i bestämningen av eldkraft är det mera skyttens skicklighet som mäts.

För icke helautomatiska vapen blir det i praktiken projektilens anslagskraft som är avgörande för vilken eldkraft vapen har.

Vilken anslagsenergi en projektil måste minimum ha framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter. De gränser som tillåts är beroende på vilken djurart som ska jagas. Med utredarens förslag om vad som ska ses som särskilt farlig är all jaktammunition som är tillåten för större vilt än kråkor särskilt farlig. Det kan knappast vara meningsfullt att all ammunition ska anses vara särskilt farlig.

För jakt finns redan begränsningar i patronkapacitet. De regler som EU numera uppställer enligt Tilläggsdirektivet till Vapendirektivet maximerar patronkapaciteten till 10 för gevär och 20 för enhandsvapen. Endast undantagsvis kan större magasin tillåtas.

Att även grovkalibriga gevär "avsedda för militärt prickskytte" skulle anses ha stor eldkraft är missvisande. Dessa gevär har i regel inte någon helautomatisk funktion som skulle kunna ge hög eldhastighet. Eldhastigheten är mera beroende på vem som skjuter med vapnet än vapnet i sig själv. Tekniskt är de mera att jämföra med civila gevär för högvilt. Att utredaren tillfört begränsningen "avsedda för militärt prickskytte" får mera ses som ett utslag av Polismyndighetens påverkan där specifikt sådana gevär nekats licens trots att de är utmärkta för långdistansjakt och inte är förbjudna enligt Naturvårdsverkets föreskrifter.

Särskilt farlig beskaffenhet

Att helautomatiska vapen anses särskilt eldkraftiga är inte att förvånas över. Men i dagsläget förekommer nästan inget skytte med sådana vapen, de hör mera hemma i samlarkretsar. Detta stämmer också mera överens med EU:s klassificering av olika vapen.

Eldkastare kan ej avfira projektiler. Pansarskott är ett "engångsvapen" som inte kan laddas om. Ingendera har någon som helst civil användning förutom samling och är militära vapen.

Tekniska kvalifikationsgrunder

Som det gamla ordspråket säger: "storleken har ingen betydelse". Tillräckligt vida kläder kan dölja även större vapen än fickmodeller. Att fixera sig vid en matematisk modell för att beräkna ett vapens egenskaper är närmast löjeväckande.

Dålig precision

Alla undermåliga vapen, oavsett om kvalitetsbristen beror på tillverkningen eller på slitage, kan medföra risker för både skytt och omgivning.

Men det har förekommit att Polismyndigheten öppnat verkanseld, med dödlig utgång, emot personer som i sina händer haft icke brukbara eller icke funktionsdugliga föremål som endast varit imitationer av vapen. I ett sådant läge är det knappast vapnet som är den farligaste komponenten utan fastmer varje "trigger-happy" uniformerad person.

Kriminell miljö

Det måste definieras vad som ska utgöra en kriminell miljö. Vi har erfarenhet av att släktskap med kriminella räknas som en belastning trots att personen ifråga själv inte delar den kriminella livsstilen och heller inte har straffats för något brott.

Det finns även ett flertal domar avkunnade där personer med anknytning till påstått våldsbejakande och ej förbjudna organisationer nekats vapenlicens, trots att de inte har någon som helst egen kriminell belastning. Även personer som tidigare haft anknytning till sådana organisationer men lämnat dessa har råkat ut för att få sina vapen omhändertagna och licenserna återkallade. Inte medan de ännu var medlemmar utan lång tid efteråt.

Ökad införsel av explosiva varor

Att det på senare år konstaterats en ökning av illegala handgranater är knappast kopplat till utökningen av inregränslagens tillämpningsområde för explosiva varor. Denna påverkar endast den legala importen av explosiva varor. Att handgranater blivit än mer populära i kriminella kretsar får snarare tillskrivas en tillgänglighet på den svarta marknaden.

Eftersom de kriminella alltid ligger steget före är det inte förvånande att konstatera att det numera även påträffas "bangers" i kriminella kretsar.

Varken handgranater eller bangers har någon legal marknad i Sverige utom möjligen för samlare. Handgranatsattrapper är där omtyckta samlarobjekt eftersom de har ett historiskt förflutet och är licensfria.

Konsekvenser

Man har överhuvudtaget inte beaktat om förslagen kommer att få konsekvenser för handlare som importerar och/eller exporterar vapen.

Straffskärpning som preventiv åtgärd

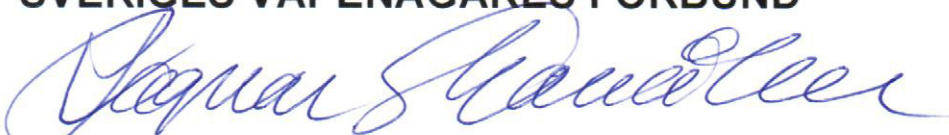
Vi kan konstatera att vapenlagstiftningen skärpts åtskilliga gånger sedan 1989 med avseende på vapenbrott av olika grader. Trots detta har inte antalet illegala skjutningar och numera även bombdåd på främst större städers gator och torg minskat. Snarare har företeelsen spridit sig även till mindre orter.

Antalet personer som lagförts för sådana aktioner är tyvärr försumbart. Detta visar att straffskärpningarna inte haft någon som helst effekt när det gäller att nedbringa antalet skjutningar och bombdåd utförda av kriminella.

Detta leder till uppfattningen att straffskärpningar enbart är ett spel för galleriet och att det behövs betydligt effektivare åtgärder för att stävja det ökande vapenvåldet. Men detta kräver både politisk medvetenhet om de verkliga orsakerna till problemen och en politisk vilja att komma tillrätta med dessa.

I övrigt delar vi helt de synpunkter som framförts av organisationen Svenskt Forum för Jakt-, Skytte- och Vapenfrågor.

SVERIGES VAPENÄGARES FÖRBUND

Ragnar Skanåker
Ordförande